

A. Ortmans, van Ruysdaelstraat 6 te Brunssum, tel. 04449-52073. Nadere inlichtingen volgen na opgave.

Zondag 15 juni: Natuurreservaat Kunderberg, terug via Ubachsberg o.l.v. het I.V.N.-Ubachsberg. Vertrek station Klimmen-Ransdaal om 14.30 uur, terug 18.00 uur.

Zondag 15 juni: Busexcursie naar het Ahrdal o.l.v. I.V.N.-Elsloo. Vertrek H. Hartbeeld te Elsloo om 8.30 uur. Opgave en inlichtingen bij dhr. L. Welbers, Julianastraat 62 te Elsloo.

Zondag 15 juni: Eifeltocht naar Hellenthal, Hallschlag en Udenbreth o.l.v. I.V.N.-Bocholtz. Vertrek Bocholtz-Wilhelminaplein om 9.30 uur, Vaals-grenspost om 9.45 uur. Deelnemersprijs f 7,—; kinderen t.m. 15 jaar f 4,—. Opgave vóór 8 juni a.s. door storting op giro no. 1498450 ten name van dhr. H. J. Merx, Broek 32 te Bocholtz en bij dhr. N. Zeegers, Kloosterstraat 19 te Bocholtz. Pas en lunchpakket meenemen.

Zondag 22 juni: Wachelderbos via Pezaken en Krapoel o.l.v. I.V.N.-Vijlen/Vaals. Vertrek LTM-station Gulpen om 14.30 uur.

Zondag 22 juni: Eifeltocht naar natuurreservaat Schmidt o.l.v. I.V.N.-Kerkrade. Vertrek markt en station Kerkrade om 8.30 uur. Deelnemersprijs voor leden en huisgenoten f 6,—; voor niet-leden f 7,—. Opgave door storting op girono. 1198177 ten name van dhr. W. Bück, Pricksteenweg 15 te Kerkrade en bij de bestuursleden vóór 16 juni a.s. Pas en lunchpakket meenemen.

Zondag 22 juni: Busexcursie naar landgoed „De Hamert” o.l.v. I.V.N.-Meerssen. Vertrek Stationsplein te Meerssen om 8.00 uur. Opgave en inlichtingen bij dhr. J. H. Savelberg, Veeuweg 20 te Meerssen, tel. 04403-2983.

Zondag 22 juni: Dagtocht naar IJmuiden en Zandvoort o.l.v. I.V.N.-Schaesberg. Vertrek per trein van station Heerlen om 7.10 uur. Opgave en inlichtingen bij dhr. H. Vinken, Jonkheerstraat 3, Schaesberg.

Zondag 29 juni: Wandeling naar Stammerterbos o.l.v. I.V.N.-Sittard/Geleen. Vertrek van kerk Sweijkhuizen om 14.30 uur.

Zaterdag 7 juni: Landelijke I.V.N.-dag. Inlichtingen bij dhr. D. D. Tasma, Limburgiastraat 26, Heerlen, (tel. 04440 - 19355).

VERSLAGEN VAN DE MAANDVERGADERINGEN

te Maastricht op 1 mei

Voorzitter heet alle aanwezigen van harte welkom, in het bijzonder de heer **G. Houtman** uit Hoorn, die ons deze avond iets zal vertellen over zijn zwerftochten in Noord-Holland.

Vervolgens deelt voorzitter mede, dat ons lid, Mevrouw M. Ch a m b i l l e, afgelopen week haar 40-jarig jubileum bij de PTT heeft gevierd. Hij prijst Mevrouw Chambille als een trouw bezoeker van de vergaderingen en excursies en wenst haar veel geluk en voorspoed in de komende jaren. De aanwezigen reageren hierop met een hartelijk applaus.

De heer Houtman begint met enkele typische plaatjes uit Zuid-Limburg te laten zien, waarna de dia's van West-Friesland een totaal andere wereld lijken weer te geven. Spr. legt er de nadruk op, dat de schoonheid van Noord-Holland voor een groot deel te danken is aan het water. Zijn kleurendia's kunnen ons daar volledig van overtuigen. Het is fascinerend te zien, hoe de heer Houtman dezelfde plaatsen op verschillende tijdstippen van de dag en onder verschillende weersomstandigheden heeft weten vast te leggen. Spr. neemt ons mee door het Westfriesse land en laat ons behalve van de

Fig. 1. Jonge lepelaars op nest in de broedkolonie van het Zwanenwater.

natuur ook van het stedenschoon genieten in oude plaatsen als Hoorn, Enkhuizen, Medemblik.

In deze streken wonen veel kwekers. Het zal menige lezer niet bekend zijn dat hier meer bollen gekweekt worden dan in de toeristencentra rond Haarlem en Lisse. Niettemin dankt deze streek zijn vermaardheid aan het telen van zaden die overal naar binnen- en buitenland worden verzonden; op de bedrijven van Sluis en Groot en van Royal Sluis waren mooie staaltjes van het heterosiseffect op de dia's vastgelegd. (Van deze kleurendia's maakte de heer D. L. Booy zwart-wit afdrucken voor de figs. 1 en 2 waarvoor hem op deze plaats hartelijk dank gebracht wordt). Spr. neemt ons mee naar een van deze bedrijven waar ons

Fig. 2. Heterosisteelt bij *Begonia*.

een blik gegund wordt in de kassen. (zie fig. 2). Van de buitenste rijen *Begonia*'s worden elke dag alle ♂ bloemen verwijderd en de nieuw opengekomen ♀ bloemen kunstmatig met de hand bestoven. Het stuifmeel hiervoor wordt geleverd door de ♂ bloemen van de middelste rij planten. Deze combinatie levert fraaie, langbloeiende *begonia*-planten op. Elders ziet men, wat er zo al te pas komt aan het telen van wortelzaad. Ook hier worden heel bepaalde, geselecteerde plantjes, ditmaal als het ware verpakt in een kooi van gaas en vergezeld van enkele vliegen, apart gehouden. De kwekers moeten letten op gevoeligheid voor ziekten (b.v. viren), op behoud van kleur na diepvriezen of na conserveren enz. Geen wonder dat er zaden zijn, wier gewicht letterlijk met geen goud te betalen is.

Ook wordt onze aandacht gevestigd op de stenen, waaruit de dijken zijn opgebouwd. Er zijn er bij die uit het Onder-Carboon stammen en waarin als fossielen: korallen, brachiopoden, delen van zeelelies etc. te vinden zijn.

Vervolgens brengt de heer Houtman ons naar een klein, maar zeldzaam mooi bosje: Wildrijk, met o.a. wilde hyacinten.

Tot slot volgt een interessante serie dia's uit de lepelaarskolonie aan het Zwanenwater.

In zijn dankwoord zegt de voorzitter, dat alle aanwezigen zeer genoten hebben van de kennis en vaardigheid waarmee de heer Houtman zijn indrukken weet weer te geven en constateert dat eenieder — terecht — trots is op zijn eigen land.

Vervolgens nog enkele vogelwaarnemingen uit begin 1969 van de heer **Erkens** (Beek).

12 en 13-I	31 Ransuilen	op slaappleats	Spaubeek (L.)
12-I	6 Wilde Zwanen	vliegen Z.W	
		± 16.45 uur	
13-I	3 Grauwe Gors		Neerbeek
23-II	± 40 Wintertalingen		Neerbeek
15-III	♂ Blauwe Kiekendief		Geleen, (Plassen „Ten Eysden”)
16-III	6 ♂ ♂ Tafeleend		Beek (L.)
	2 ♀ ♀ Tafeleend		Geleen, (Plassen „Ten Eysden”)
	36 Wintertalingen		
	± 25 Watersnippen		
28-III	♀ Torenvalk	Borst en buik zwart	Geleen
5-IV	Kleine Bonte Specht		Spaubeek (L.)
11-IV			
8-IV	44 Buizerds	bij elkaar	Ospel, Grote Peel
16-IV	3 Tureluurs		Geleen, (Plassen „Ten Eysden”)
25-IV	♂ Keep		Spaubeek (L.)
27-IV	Visarend		Ospel, Grote Peel

te Heerlen op 6 mei

Talrijke voorjaarsplanten werden op de vergadering getoond, o.a. *Sambucus racemosa*, Bergvlier. Het is een sierlijke heester met een opvallende eivormige pluim van geelachtige bloemen die later de dicht opeen zittende scharlaken rode bessen zullen vormen. De soort vertoont vrij veel variatie in vorm, beharing en kleur van het blad en ook vruchten kunnen in kleur variëren. Volgens de flora komt deze soort voorn. in het Krijt- en Fluviatieldistrict voor, wat nog niet zeggen wil, direct op het Krijt. Volgens Dr. Dijkstra is hij eerder een bewoner van zure tot neutrale bodem. Zo zag hij o.a. een zeer rijke opslag op het laagveen bij Wanneperveen. Dr. de WEVER geeft aan dat de soort in Zuid-Limburg op plaatsen voorkomt waar een laag zand het Krijt bedekt. Het is een voor de tuin zeer aan te bevelen heester, de bessen zijn in trek bij allerlei soorten zangvogels. Echter, hij laat zich in tegenstelling met *S. nigra* zeer moeilijk stekken. Zaaïen geeft veel betere resultaten, maar het duurt vrij lang voordat de eerste kiemplanten zich vertonen. *S. nigra*, Vlier, heeft een totaal andere bloeiwijze; de bloemen liggen doordat de onderste stelen van de bloeiwijze veel langer zijn dan de bovenste, in één vlak. Deze soort is voldoende bekend, evenals het feit, dat de bladeren sterk in vorm, kleur en beharing kunnen variëren. De soort komt veel voor in de buurt van woningen, de bessen kunnen gebruikt worden voor de bereiding van vlierthee, een zweetdrijvend middel. Zaden werden gevonden bij paalwoningen uit het Steentijdperk. Een derde soort is *S. ebulus*, Kruidvlier. De bloeiwijze is gelijk aan die van *S. nigra*, de bloemkleur is roodachtig wit met rode helmknoppen. De plant kan tot 2 m hoog worden, sterft tegen de winter bovengronds af en verspreidt zich behalve door zaad ook door zijn kruipende wortelstok. Hierdoor is hij voor de tuin niet aan te bevelen. Hij komt voor in het Krijt-, Fluviatiel en Lössdistrict.

De heer Bult deelde mee dat de waterwildtellingen van het winterhalfjaar 68/69 afgelopen zijn. Een deel van die tellingen werden voor de provincie Limburg door de heer Conen en hem verricht. Het gehele resultaat ervan zou voor de meesten niet erg boeiend zijn, daarom beperkte hij zich tot één soort: *Cygnus bewickii*, Kleine zwaan, een vogel die nog maar

sinds een 15-tal jaren in onze provincie wordt waargenomen en zolang zij tellen ieder jaar in groter aantal, met een record in het begin van dit jaar. De heer Hens schrijft in de Avifauna van Limburg: „Het is wel opvallend dat de kleine zwaan pas in 1954 voor het eerst in Limburg werd waargenomen. Dit houdt m.i. verband met de toename van de soort na de afsluiting en verzoeting van het IJsselmeer (waar tegenwoordig enkele duizenden kleine wilde zwanen overwinteren), waardoor meer voedsel voor deze vogels beschikbaar is gekomen en hun aantal sterk is vermeerderd.”

De heren Conen en Bult deden hun waarnemingen langs grindgaten in de omgeving van Roermond. De eerste keer in dit seizoen dat iets van deze zwanen gemerkt werd was op 5-X-'68 te Stevensweert toen ze het geluid van deze vogels hoorden. Op 24-X zagen ze 2 ex. in dezelfde omgeving. Nu volgt een reeks waarnemingen op plassen ten zuiden, maar meestal ten noorden van Roermond.

9 en 16-XI 5 kleine en 3 wilde zwanen (*Cygnus Cygnus*); 23-XI 15 kleine en 3 wilde; 16-XII 26 kleine; 29-XII 49 kleine; 12-I-'69 57 kleine en 2 wilde; 18-I 86 kleine en 4 wilde; 24-I 58 kleine; 23-II 30 kleine; 1-III 33 kleine + 2 juv. en 1 wilde (oud) + 4 juv.

Opmerkelijk is, dat er dit jaar zo weinig jonge vogels bij waren. Vreemd is ook dat de heer H. Kaczmarczyk die op 2 maart op dezelfde plaats een waarneming deed wel 33 kleine zwanen aantrof, maar niet repte van de 2 juveniele exemplaren. Op 8 maart zagen ze nog juist 6 zwanen opvliegen en op de plas aan de andere zijde van de Maas neerstrijken. Daarna is het opeens gedaan met het voorkomen van zwanen op deze plas. Ook het andere waterwild dat op 1 maart nog vertegenwoordigd was door minstens een duizendtal eenden blijkt als bij toverslag verdwenen te zijn. Dit wordt niet alleen veroorzaakt door de terugtrek, maar vooral door het feit dat de vissers sinds die datum niet meer één zijde van de plas benutten, maar rond de gehele plas neerstrijken. Verder werd er op die dag voor het eerst weer watersport bedreven. Tot slot nog een waarneming die een teller van waterwild in het zuiden niet zo vaak doet. Op 9 maart '69 zagen zij te Stevensweert 33 Krooneenden (11 + 22) onder een goede belichting, een onvergetelijk gezicht,